

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
(повне найменування закладу вищої освіти)

Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи

(назва інституту/факультету)

Кафедра психології

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Психологія загальна та вікова

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

обов'язкова

(вказати: обов'язкова)

Освітньо-професійна програма

Початкова освіта

(назва програми)

Спеціальність

013 «Початкова освіта»

(вказати: код, назва)

Галузь знань

«01 Освіта / Педагогіка»

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти

Перший бакалаврський

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

Педагогіки, психології та соціальної роботи

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання

українська

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробники:

Гуляс Інеса Антонівна, професор, доктор психол. н., доцент

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача (-ів)

<http://www.psychology.chnu.edu.ua/spivrobitnyky-kafedry.html>

(посилання на сторінку кафедри з інформацією про викладача (-ів))

Контактний тел.

099 001 82 51

E-mail:

i.gulyas@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle

Консультації

Онлайн-консультації: середа з 14.30 до 15.00.

Очні консультації: за попередньою домовленістю.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Навчальну дисципліну розраховано передусім на студентів педагогічної спеціальності. Систематизовано і представлено ключові та сучасні матеріали з психології загальної та вікової, необхідні майбутньому педагогу початкової освіти.

2. Мета навчальної дисципліни: ознайомити студентів з основними психологічними поняттями, закономірностями та характеристиками психологічних явищ, умовами формування і розвитку пізнавальних процесів, факторами формування особистості; особливостями науково-методологічної організації вікової психології, вікової періодизації психічного розвитку особистості.

3. Завдання – оволодіти тезаурусом основних понять психології загальної та вікової, засвоїти індивідуально-психологічні особливості розвитку особистості на різних її вікових періодах, враховувати індивідуальні біопсихічні властивості особистості у роботі з дітьми молодшого шкільного віку.

4. Пререквізити. Для підвищення ефективності засвоєння курсу «Психологія загальна та вікова» здобувач вищої освіти має паралельно вивчати такі дисципліни: «Вступ до спеціальності», «Психофізіологія дітей дошкільного та молодшого шкільного віку».

5. Результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у результаті вивчення курсу студент оволодіває такими компетентностями:

Загальні компетентності	
ЗК-2.	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
Спеціальні (фахові) компетентності	
СК-4.	Здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу, формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання та організувати їхню пізнавальну діяльність.
СК-6	Здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій.
Програмні результати навчання:	
ПР-13	Організувати освітній простір з дотриманням принципів універсального дизайну, безпечно, проектувати навчальні осередки у класі спільно з молодшими школярами з урахуванням їхніх вікових особливостей, інтересів і потреб, забезпечувати дотримання вимог безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни, створювати психологічно комфортні умови освітнього процесу.
ПР-15	Здійснювати профілактичні заходи щодо збереження життя та фізичного й психічного здоров'я здобувачів початкової освіти, надавати їм домедичну допомогу (за потреби), планувати та реалізовувати заходи щодо попередження і протидії булінгу та різних проявів насильства чи будь-якої з форм дискримінації серед учнів початкової школи й інших учасників освітнього процесу.

Після вивчення курсу студенти повинні:

знати: основні поняття загальної і вікової психології; особливості структури психіки людини; закономірності та характеристики психічних явищ; фактори формування особистості дитини молодшого шкільного віку; вікову періодизацію психічного розвитку особистості;

вміти: оперувати основними поняттями загальної та вікової психології; підбирати і застосовувати комплекс вправ на розвиток пізнавальних процесів і емоційно-вольової сфери особистості дітей молодшого шкільного віку; враховувати індивідуальні біопсихічні властивості особистості у роботі з дітьми молодшого шкільного віку; володіти методами загальної та вікової психології з метою проведення психодіагностичних процедур; прогнозувати зміни та динаміку рівня розвитку пізнавальної та мотиваційно-вольової сфер,

самосвідомості, психомоторики, здібностей, характеру, темпераменту, функціональних станів, особистісних рис особистості молодшого школяра; здійснювати самопізнання і самоосвіту в особистісному та професійному зростанні.

6. Опис навчальної дисципліни

6.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни Психологія загальна та вікова												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1	1	4	120	2	30		45		45		іспит
Заочна	1	1	4	120	2	16				104		іспит

6.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	с	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Психічні процеси. Психологічна характеристика вікової періодизації												
Тема 1. Предмет психології, її завдання. Галузі психологічної науки	3	1	1			1	4,5	0,5					4
Тема 2. Предмет і методи вікової психології	4		2			2	4,5	0,5					4
Тема 3. Відчуття	7	3	2			2	6	1					5
Тема 4. Проблема психічного розвитку дитини	2		1			1	3,5	0,5					3
Тема 5. Сприймання	4	2	1			1	4,5	0,5					4
Тема 6. Психологія дошкільного дитинства	4		2			2	4,5	0,5					4
Тема 7. Увага	6	2	2			2	5	1					4
Тема 8. Психологія молодшого шкільного віку	10		5			5	9	1					8
Тема 9. Пам'ять	7	3	2			2	7	1					6

Тема 10. Психологія особистості підлітка	4		2			2	4,5	0,5				4
Тема 11. Мислення	4	2	1			1	6,5	0,5				6
Тема 12. Психологія юнацького віку	2		1			1	5,5	0,5				5
Тема 13. Уява	4	2	1			1	5	1				4
Разом за ЗМ1	61	15	23			23	70	9				61
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Емоційно-вольова сфера. Психічні властивості особистості											
Тема 1. Емоції і почуття	8	2	3			3	4,5	0,5				4
Тема 2. Психологія дорослості	4		2			2	4,5	0,5				4
Тема 3. Воля	5	1	2			2	5	1				4
Тема 4. Мотивація	6	2	2			2	4,5	0,5				4
Тема 5. Діяльність	6	2	2			2	6	1				5
Тема 6. Психологія спілкування	5	1	2			2	5	1				4
Тема 7. Психологічна характеристика особистості	8	2	3			3	7	1				6
Тема 8. Темперамент	6	2	2			2	4,5	0,5				4
Тема 9. Характер	6	2	2			2	4,5	0,5				4
Тема 10. Здібності	5	1	2			2	4,5	0,5				4
Разом за ЗМ 2	59	15	22			22	50	7				43
Усього годин	120	30	45			45	120	16				104

6.2.1. Теми семінарських занять

№	Назва теми
1	Предмет психології, її завдання. Галузі психологічної науки
2	Предмет і методи вікової психології
3	Відчуття
4	Проблема психічного розвитку дитини
5	Сприймання
6	Психологія дошкільного дитинства
7	Увага
8	Психологія молодшого шкільного віку
9	Пам'ять
10	Психологія особистості підлітка
11	Мислення
12	Психологія юнацького віку
13	Уява

14	Емоції і почуття
15	Психологія дорослості
16	Воля
17	Мотивація
18	Діяльність
19	Психологія спілкування
20	Психологічна характеристика особистості
21	Темперамент
22	Характер
23	Здібності

6.2.2. Тематика індивідуальних завдань (не передбачено)

6.2.3. Самостійна робота

№	Назва теми
1	Предмет психології, її завдання. Галузі психологічної науки
2	Предмет і методи вікової психології
3	Відчуття
4	Проблема психічного розвитку дитини
5	Сприймання
6	Психологія дошкільного дитинства
7	Увага
8	Психологія молодшого шкільного віку
9	Пам'ять
10	Психологія особистості підлітка
11	Мислення
12	Психологія юнацького віку
13	Уява
14	Емоції і почуття
15	Психологія дорослості
16	Воля
17	Мотивація
18	Діяльність
19	Психологія спілкування
20	Психологічна характеристика особистості
21	Темперамент
22	Характер
23	Здібності

* ІНДЗ – для змістового модуля, або в цілому для навчальної дисципліни за рішенням кафедри (викладача).

7. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тематичне повідомлення, термінологічний диктант, розробка навчальних презентацій, виконання тестів успішності) відповідь студента тощо.

Формою підсумкового контролю є екзамен.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання є:

- контрольні роботи (модульні) – 5 балів;
- виконання практичних завдань – 1-2 бали;
- підготовка тематичних доповідей – 1,5 бали;
- написання термінологічних диктантів – 1,5-2 бали;
- тематичне тестування – 2 бали;
- рольова гра і презентація результатів виконаних завдань – 8 балів.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.

Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)													Кількість балів (екзаменаційна робота)	Сумарна кількість балів
Змістовий модуль № 1														
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13		
2	2	2	2	2	2	3	3	3	3	2	2	2		
Змістовий модуль № 2														
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10					
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3					

T1, T2... T13; T1, T2... T10 – теми змістових модулів

8. Рекомендована література

8.1. Базова (основна)

1. Бенеш Г. Психологія: dtv-Atlas: Довідник. Київ: Знання-Прес, 2007. 510 с.
2. Варій М. Й. Загальна психологія: Підручник. Київ: «Центр учбової літератури», 2007. 968 с.
3. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посіб. / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. 2-ге вид. Київ: Каравела, 2007. 344 с.
4. Загальна психологія: Навч. посібник / О. Скрипченко, Л. Долинська, З. Огороднійчук та ін. Київ: Каравела, 2009. 464 с.
5. Максименко С. Д., Соловієнко В. О. Загальна психологія: Навч. посібник. Київ: МАУП, 2000. 256 с. http://univer.nuczu.edu.ua/tmp_metod/875/Maksimenko_S.D._Zagal%27na_psihologiya.pdf
6. Москалець В. П. Загальна психологія: підручник. Київ: Ліра-К:, 2020. 564 с.
7. М'ясоїд П. А. Курс загальної психології: підручник: у 2 т. К.: Алерта, 2013. Т. 2. 758 с.
8. Савчин М. В., Василенко Л. П. Вікова психологія : навч. посіб. 3-тє вид., перероб., допов. Київ : Академія, 2017. 366 с.

8.2. Допоміжна

1. Бех І. Д. Виховання особистості: Сходження до духовності: Наук. видання. Київ: Либідь, 2006. 272 с.
2. Гуляс І. А. Аксіопсихологічне проектування життєвих досягнень педагогів. *Аксіопсихологічне проектування життєвих досягнень особистості: монографія*. Київ: Видавництво «Людмила», 2020. 448 с.

3. Гуляс І. А. Вік як диференціально-психологічний чинник аксіопсихологічного проектування життєвих досягнень особистості. *Психологія та психосоціальні інтервенції*. 2020. Том 3. С. 28-35. ISSN 2617-2348 DOI: <http://ppsi.ukma.edu.ua/article/view/227239>
4. Кириленко Т. С. Психологія: емоційна сфера особистості: Навчальний посібник. Київ: Либідь, 2007. 256 с.
5. Копець Л. В. Психологія особистості: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2007. 460 с.
6. Москалець В. П. Психологія особистості [текст] підручник, 2-ге вид., перероб., доповн. Київ-Івано-Франківськ: «Нова Зоря», 2020. 436 с.
7. Москалець В. Сутність інтелекту, мислення, мовлення, свідомості як психофункціональних данностей. *Психологія і суспільство*. 2014. № 4. С. 114 – 132.

9. Інформаційні ресурси

1. <http://www.nbu.gov.ua>
2. <http://www.mon.gov.ua/>
3. <http://www.tspu.edu.ua/>
4. <http://www.virtkafedra.ucoz.ua>
5. <http://www.uapa-dlc.org.ua/library.htm>